

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton is.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-ter 1.
Egyes számok kaphatók: a dohányboltokban.

A sajtónagygyűlés.

(6.) Megvolt a sajtónagygyűlés. Az első nagyobb, az intelligenciára is kiterjedő mozgalom alapozója, amelyen a sajtókérdés nagytudású szónokai azzal a kérdéssel foglalkoztak, mivel táplálkozik a nemzet lelke, mi az irányítója, regulátora a közvéleménynek, amelyből kinő a politika, társadalom, közérkölc, szocialis élet; — kiéptül a jövő.

Eddig mindennel foglalkoztunk: — érdekeltek a politikai élet apró, máról holnapra szűlő csetepatéi, a szocialis küzdelem napi szenzációi, lélkünket betöltötte a nemzet iránt lerovandó kötelességeink hazafias lármája és mi mindezekben boldogok voltunk, de azzal az erkölcsi kártevővel, melyet a sajtó nap nap után szinte észrevétlenül a nemzet lelkében, szellemi, erkölcsi életében kifejtett, nem gondoltunk; ezen a téren sem kötelességmulasztást, sem új kötelességet nem láttunk. A liberális, a zsidó, az erkölcselen — vagy mondjuk akárhogy — de értjük a mai sajtót, megröntötte 900 éves magyar, nemzeti, hazafias keresztény világnézetünket s most fejvesztve nézünk előre a ránk szakadó nagy társadalmi feladatoknak.

Az ébredés jelei azonban már a sajtókérdésben is mutatkoznak. A politikai és társadalmi élet megglazult erkölcsi üdvös visszahatásként felkeltették a kath. mozgalmakat, amelyeknek homlokterében áll az igazságnak, a tisztességnek sajtója. A kath. sajtó alapozója, lelke, szívverése

legyen mozgalmainknak. Igazabb, tisztább közvéleményt terem, amely önmagából fejt ki az élet, az érvényesülés követelményeként kath. mozgalmaink politikai és társadalmi formáit. Teremtjük meg hát azt a kath. sajtót, ha kell áldozatokkal is a hazafias és vallási kötelességeknek abban az arányában, ahogyan a jó erkölcs a tiszta szellem, — értéket, erőt képvisel a haza jobb jövőjének kiépítésében.

Ezeknek a gondolatoknak erőteljes és hiszük, sok jó eredménnyel járó kifejezője volt a sajtónagygyűlés, amelynek lélekemelő lefolyásáról alább emlékezünk.

A sajtónagygyűlés, amelyen mintegy 800-an vettek részt városunk társadalmának minden rétegéből, d. u. 5 órakor vette kezdetét a Szent István teremben. A gyűlést *Prohászka* Ottokár dr. megyéspüspök nyitotta meg magasszárnyalású beszéddel, amelyben rávilágított a kath. népszövegetésnek és a kath. sajtópártolásoknak nagy hitvátságára: A püspök gyönyörű gondolataiból a következő vázlatot sikerült összeállítanunk:

A nemzetek életében erőteljes, emelkedett közérzésnek megteremtése nem adatik ingyen, az *munkának* gyümölcse. Magyarországról azt mondja a régi ének: „Virágos kert vala hajdan”... — ha volt: csak mezei virágnak koszoruját kötöttük, de a munka áldásairól, amelyből kivirágzott volna kulturánk, nem beszél a történelem. Ujabb időben azonban, erőteljes impulzusok, európai hatások alatt komoly törekvések jegyében munkára indulunk. Minden tényező bele akar állni a népművelésbe. Mindinkább kialakul a népkultúra megteremtése iránt, amellyel tettekben kiváltva szolgálni akarjuk a

népzet boldogulását. Kath. részről két irányban jelentkezik ilyen munka. Keretei két irányban terjednek ki: a kath. népszövegetés és a sajtóügyesület irányában. Mind a kettő hatalmas erőtelep, a nép kultúrája és ezzel együtt a boldogulásnak fejlesztésében. Ez az a két fogantató, amellyel lenyulunk a töltnek messze, melyen fekvő néphez s kiemeljük őt az — elhagyatottságból. Nem fejtegeti azt, hogy mind a kettő mennyire szükséges és helyénvaló intézmény; de rámutat arra, hogy a két intézményes törekvés házaspárol s megérdemli, hogy *ugynkké* avassuk őket. A népszövegetés nem politikai mozgalom, de oda akar férközni az elszigetelt, *magában* haladni nem bíró magyar néphez, mely eddig, dacára minden, a történelemben dicsért népemelő törekvésnek, dacára 48 nak, még mindig a lelkisínységnek vagy legalább is a bizalmatlanság jégfalával van elválasztva a nemzet vezetői elemeitől. Ha a nép ez vezetőszószály összeforrad, a nemzet nem lesz — *kétféle* sas, helyünket meg tudjuk állani, küzdeni és győzni fogunk.

Ha nép életét nézzük, a népköltészetben a népet hű tükrében látjuk, hogy a nép megénekli a „szegény legény“-t. Dalaiból kiser az a mélyesleges szimpátia, amellyel viseltetik maga iránt, de az urat, aki urhatnamságával maga alá gyűri, szidalmas szavakkal illeti.

Egyik nálunk járt angol utazó csodálkozva említi, hogy olyan ország vagyunk, melynek nincsenek városai. Fejérmegye vége s tekintetben, még pusztább. Falukból, pusztákból, nagybirtokokból szövedik össze képe. *Pusztá*, elszigetelt a mi életünk is, pedig csak úgy lehetünk gazdaságilag, szellemileg fejlett nép, ha valamennyiünket átfogó nagy törekvések hozzák erjedésbe a közéletet.

A Népszövegetés ennek a szellemi s gazdaság *pusztának* földjén építi ki az egyesülésnek goni

Az arany fácán.

— A „Fejérmegyei Napló” tárcája. —

A bubí elaludt. szegény beteg bubí!... Ezelőtt két nappal még nem volt semmi baja s egyszerre csak jött a forróság, a láz. Kicsi szája fölcseresedett, forró fejecskéjét csak oda hajtotta az anya kárjára s úgy nyögődcélt, csipogott, mint egy beteg madár.

Az volt az általános vélemény a háznál: hogy jön a foga. Még a báróné is azt erősítette, pedig aligha tudott valamit a babák ügyes-bajos dolgairól.

A nagymama szakértői fölsőbbsséggel mondta ki határozott nézetét: a foga jön, egy pár nap múlva nem lesz semmi baja és punktum.

Ebbe azután megnyugodott mindenki: az apa, a báróné, az öreg Kati, a juhász bojtár, aki a tejet hordja be a szamar hátán, az „örökös tilalmasból.” No meg a Csutak bácsi, a kerülő. Kerülgette biz ő kelme a házat s be kukucskált minden ablakon, hátha csak egy pillanatra is megláthatná a csöp mászatot.

Csak az anya aggódik még mindig és ott ül a kis kosár-bölcső mellett folytonosan még

akkor is, mikor már arcát az egészséges gyermekek boldog, nyugalmas álma lengi körül. Ő még mindig félti. Félti még a langyos, napsugaras tavaszi szellőtől is, mely itt-ott besuhan a félig nyitott ablakon...

Hátha megárt neki?... Hamar beteszí és ott marad álva, elfelejti egy percére nagy aggodalmát, alvó gyermekét s tűnődve, eiszorult szívvel nézi azt a keskeny fehér gyalogutat, mely itt kezdődik az erdősz ház ajtajánál s elvész az erdő sűrűjében s melynek puha homokjában mintha látna két kicsi s két nagyobb lábnyomot, egymás mellett haladva be az ősszchajló ágak sűrűjébe.

Ott látja a gyaloguton azt a két kis lábnyomot, de úgy érzi, hogy azok a szíven tapostak keresztül.

Hej az az asszony! Az az asszony! Már kétszer is borult búba miatta s most még harmadszor is...

... Régen, régen volt, ezelőtt vagy tizen-négy évvel. Eperit ott a vad körtefa alatt, ahová az ágak között kereszttül buvó napsugár aranyos toltokat rajzol a zöld fűre, ott álltak ketten, ő meg az unokatestvére, a kis pesti leány. Gyönyörű volt az a gyermek. Dús szőke hajával, fehér arcával, himzett rózsaszínű ruhájában. Pi-

ros ajkát fölbiggyesztette és dúrcászkodott: Edd meg a rongy bábotat, nem kell! Otthon a házmesterék kis leányának is különb van. Nem kell, csak a Mátyás. Pészölök Mátyás még nem láttam, Ezt már szeretem, ez kell. Erte? Vagy vedd el, ha tudod. Látod, engem szeret.

És csakugyan, a Mátyás belekapaszkodott karmaival, a könnyű rózsaszínű fodorbe ott a vállán, negődesen himbálta magát s torkaszakadtából kiabálta: Nella! Nella!

Aztán elvitte magával. Elvitte azt, a mi gyermekszívének legkedvesebb volt. És sirt, sirt utána keservesen.

S azután... Talán nyolc év múlva, akkor is itt volt náluk az a leány. A haja még dúsabb aranyfényben ragyogott, fehér arca olyan volt, mint egy virág s akkor is színes, kék, rózsaszín ruhát viselt. És Gál Tóni... Szegény, szegény Gál Tóni!

Az ő vőlegénye. Mindennap eljött, mindennap látta s napról-napra jobban rajta felejtette a szemét, melyből a titkolt szerelem lángja kicsepott, ha rá nézett. Összerzedett egy szavára, elsápadt, ha a ruhája fodra hozzáért. És ő, a menyasszonya, ezt mind látta, fájó lélekkel, vérző szívvel. De látta, azt is, hogy az a leány kacér, kegyetlen játékokat űz azzal a becsületes, jó

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Szekesfehervár, Barátok épülete.

Nagy választék ág- és asztalneműekben, színes és fehér barchetok stb.

olcsó, szabott árak mellett.

Ma lapunk 4 oldal.

dotlát. Tömegerővel győzi le a tömegrestséget. Hogy hatalmas eszméit fölkaroljuk, arra igazán ez az utolsó óra.

A népelet tengerében a népszövetség a dagály, a gazdaságok, a szűk keretek közt mozgó szervezetek, csak hullámfodrok.

A népelet másik emelődjé a sajtó. Az is a haladás terméke. A gondolat régen nem mozgott, foliókba volt lezárva. Most gyorsabb s könnyebben hozzáfér az emberekhez. A 2 filléres lap gondolata, erkölcsi világnézete kitölti a szegény ember viskóját is, és nemesít vagy kárt tesz aszerint, amelyen szellemi irányzat terméke. A sajtóra tehát nekünk nagy szükségünk van. Amely szellemi irányzatnak nincs sajtója, az már lemondott létezési jogáról. Ha nem akarjuk, hogy megkondítsák felettünk a lélekharangot, hogy elevenen éltemessenek bennünket, meg kell teremtenünk a mi sajtónkat. Ha van sajtónk, s ha abban gondolatainkat feltárjuk a közszellembefogadására, az annak a jele, hogy ránk szorul a világ, hogy fákivák vagyunk, amelyre szüksége van a sötét utakon járó emberiségnek. Nem csak a lángész működhetik közre a mi kultúránk terjesztésében, nemcsak a nap ad világító fényt, de a csillagok fénye is világíthat nekünk. A kath. hírlapírók legyen a csillagos nyáj a mi éjünkben, nekünk nem kell a — tolvajlámpa. A sajtó legyen a tiszta érzés, korrekt közszellem magvető gépje és nincs szükségünk olyan sajtóra, amely az aljas szenvedélyek kavarró lángja, amely felpertszeli a vért és — tönkre teszi a nemzetet. Ne mondjuk azt, mikor a kath. sajtó megteremtéséről van szó: ha a kath. sajtó az igazság ügye, úgy is gyógyíni fog. A beteg elé sem azzal állunk, hogy nem kell orvos, patika, vagy is meggyógyulsz. Ne hagyjuk a tüzre a vizet omolni, mondván: a tűz, úgy is tűz, száritsa fel a vizet. Az igazság ügyét ne hagyjuk el, ezt siettetnünk kell, győzelmet ki kell küzdenünk, munkával elősegítenünk. Tehát a feladat: beleállni a becsületos, igazmondó sajtó megteremtésébe; ez az egész nemzetnek, a kereszténységnek érdeke; le kell törni a rosszat s elősegíteni a jót. Tehát teremtsünk kath. sajtót. Ennek egy módja van csak. Ne hederítsünk rá a rossz sajtóra s főleg ne fizessünk rá elő és előfizetéssel pártoljuk a kath. sajtót. Ezt az adót

ránk kell szabni s meg kell szüntetnünk a kath. sajtó iránt való kötelező adózás exlexét!

A beszédet követő viharos taps után Görcsöny Dénes fővárosi tanár, a kath. sajtó kiváló munkása vette át a szót, a kinek nagy koncepciója feszede vázlatosan a következő:

Mikor Nagyváradot 1660-ban kemény tusa után bevette a török, a békesen elvonuló lakosságának megengedte, hogy legdrágább kincsét a várból magával vigye. A nagyváradiak mint legszentebb könyvüket, a *bibliát* mentik meg. Vajjon mi modern magyarok, ha hasonló állapotok közé kerülünk, gondolhatnánk-e arra, hogy legvalóságosabb olvasmányainkat, az *újságokat* megmentjük? Ezeket kellene először a tűzbe dobunk. De miért e gyűlölet s jogosult-e ez a gyűlölet a mai sajtóval szemben? Erre a kérdésre nyugodt lélekkel rámondom az igent.

A társadalom szétzúllásának, a keresztény észjárás elvesztésének, a közeleti tisztesség elpusztításának az erkölcs megölésének, minden társadalmat robbantó elmélet terjesztésének ezek a *kovásai*. Nem állítom, hogy ezek az okai, de világosan látom, hogy terjesztésüknek ezeknek a legeredményesebb eszközei. Ezek a közvetítők. Ezek a társadalmi élet megtevesztésének bacillusai; ezek az a szél, mely szűz területekre is elhordja az erkölcsi gyom, dudva magvait. Ezek által a szelek szárnyánál gyorsabb postán, zajtalan erejével gyilkosabb erőszakossággal kopogtat gondolkodásunknak ajtán-ablakain minden a világ legtávolabb zugában kikelt robbantó gondolat. Az igazság legkisebb sérelme nélkül kimondhatjuk hogy társadalmunkban ma első sorban a hírlapok által terjed a vallástalanság; ezek rontják le a nemzeti ideálokat; miattuk nem tud lábrakapni a keresztény közösség szárnypróbálgatása! ezek húzták ki a gyékényt minden olyan mozgalom lábai alól, mely iparban, kereskedésben, gazdasági életben a keresztény gondolkodás szellemében próbálna valamit újat kezdeni.

Milyen kártevő munkát végeznek *vallási* téren? Soha olyan galádul nem támadták a vallást mint a sajtó. A legmagasabbrendű filozófusok, le a durva pszichológusok s támadás minden fegyvernemét használják újságjaink s a támadások célpontja mi katolikusok vagyunk.

Hazafiság tekintetében megvásárolható. A

kivándorlási botrányokat, az erdélyi panamákat, az uzorákat ovis: a világot szembe elől, mert ezeket hűfelek űzik, de a kath. papok megtösvédését napokig pertraktálja.

Szociális érteke hazug és fitogtatott. A Sajtó tulnyomó része a közelet szűkhalmosi *szolidaritásának* eszköze és *Jeminitája*. Ennek a szolidaritásnak felekezeti és kaszt-szerű alapja van. Felekezeti szempontja a zsidóság, kaszt-szempontja a szabadkőműveség. Ezeket a megfigyeléseket nem antiszemitizmus váltja ki belőlük, hanem a tények. Minden úgy, melynek valami zsidó vagy szabadkőműves háttere van, egyesíti valamennyi lapot. Ott az *Egán-ügy*, *Polonyi-hecc*, *Kardos bank*. *Haverda Mária*, *Husz Ábrahám*.

Keresztény embernek csak úgy van becsülete, ha megadja magát neki; szolidaritást érem vele. S az a legnagyobb baj, hogy a közönség érzéketlen. Egy-egy kirívó eset talán bosszantja, de aztán megszokja a dolgot s tovább előfizet erre a sajtóra. Közönysége tesz vallásunk s az erkölcs iránt.

Ezt a kártékony sajtót akarjuk erőteljes keresztény újsággal kipusztítani.

S ennek megteremtését, támogatását nem felülről várjuk. Nem a főpapoktól, nema nagyuraktól, hanem a kath. társadalomtól.

Ennek a ker. sajtónak a nemzeti gondolata a programja: a *Széchényi István* irányának fel-támogatása és tovább fejlesztése Nem zaklat közjogi kérdésekkel. Nem hajszol bele szélmalom harcokba.

A *keresztény közösség* gondolatát akarja kiépíteni.

Ennek programja legfenségesebben Prohászka püspök husvétii és karácsonyi cikkében van lefektetve. A világtörténelem számos példát mutat arra, hogy beteg, elvéhnedt társadalom fellendül valami megváltozó gondolat által. A kath. sajtó lesz a társadalom vad fájának beoltásában az oltó kés. Alkalmatlan az idő — mondják — a kath. sajtó megteremtésére; az idő nem alkalmatlan mi vagyunk restek, mivel sem törődök. Legyen ez másképp. Székesfehérvár megszentelt fölőjén várható el első sorban, hogy legyen másképp.

A beszédet követő zajos tetszés lecsillapítással *Vass József dr.* a *Népszövetség igazgatója* lépett a szónoki emelvényre s hatalmas, kiválóan

fluvál, a kinek jeggyűrdje ott van az ujján, de a kinek szivében nem az ő képe, hanem annak a szőke leánynak fehér arca van.

És akkor is épen ott álltak a vén, vad körtefa alatt. Milyen gúnyosan csengett a hangja, mikor mondta: Vigyazz cicám a Róméódra, ne-hogy utánam fusson. Hisz olyanokat sóhajt, mint egy gőzkazán. Igazán tetszik nekem ez az erdei gigerli. Kedvem lenne egy kicsit ugratni. De hát vőlegény... Hanem azért résen légy, mert jöhet egy bolond gondolatom... Furcsa, tetszik nekem, igazán tetszik...

És szegény Gál Tóni bizony utána futott. Ó pedig itt maradt sajtó szívvél, mennyasszony fővel s sokáig siratta az a szerencsétlent, a kit egy pesti vendéglő szobájában állott szívvél találtak.

Azután újból eltelt egypár év. Az édesapja meghalt. Jött az új erdősz. És mégsem kellett itt hagyni ezt a zöld mohával benőtt, folyondárral befutott vén házat. Itt maradtak az anyjával, meg az új erdősz is. Milyen furcsa volt: hogy szegény Gál Tóni meg az a szőke leány, már csak néha-néha jutott eszébe. S az még furcsább: hogy tavaly ősszel egy költöző golya csapat megphint a tisztáson s egy közülük reá szállt a háztetőre.

S ott kelepelt... Ott kelepelt... És most, a nagy boldogságába csak belecsöppent ez az asszony, hogy szőke hajával, fehér arcával, újra gyászt borítson a szivére...

Egyszer csak megérkezett. Hogy ölelte, csókolta őtet, meg a bubit. S hogy csevegett: hát az erdősz bácsi meghalt? Szegény! Nem is tudta...

Es ez a te urad! Meg a baba is a tied? Tudta, hogy mi sógorok vagyunk? Nos, csókoljon kezét a sógornőjének hamar. Ugy ni... Aztán nagyokat cuppantott a paba pufók arcára: — be édes. Nekem nincs. Hanem uram az van. Még pedig báró. Tudátok, a mama ked-

venc eszméje volt. Persze én sem bántam. Egy igazi báró s hozzá egy hercig kis patota a József-utcában és egy nagy birtok valahol Csehországban. Most a mama elemében van. A báró egy kupolás tánctermet építtetett a lakáshoz és azt rendezi.

Sorba járja a műtermeket, kárposokat, böngészni, hogy mit vehetne meg. Most roppant jó dolga van; azt csinál, a mit tetszik s annyit költ, a mennyit tetszik. Mert a báró sincs otthon. Ilyenkor utazni szokott. Nagy sportférfi. De csak vonaton és hajón. Gyalog vagy lóháton soha. Mert tudjátok, szegénynek csak füllába van. A másik mű-láb. Kétféle angol gyártmány, de mégis csak zörög egy kicsit. Szegény bolondos báró! Nagyon szerelmes volt belém. De most a fekete szemeket imádja s valahol Granádban, vagy Sevillában. kocog egy-egy bársonyos szemű donna után.

Én meg halálra táncoltam magam a farsangon. S a nagy bűbőben előképeztem, zsúroztam, bazároztam. Aztán a löversenyeknek megkönnyítettem a bárót egy néhány ezer koronával s most meg eljöttem hozzátok zsendicétt, mert forrás vizet inni és gerle bűgást halgatni, nemi már tor-kig vagyok Kuglerrel, Mummál és a Szulámith kesergő dalával.

Ennek már vagy három hete. S azóta az övé az erdő. Ez a bűgő, örökké susogó rengeteg, millió madarával, apró elbujt virágaival. S a szegény asszony a beteg bubi bölcsője mellett, elszorult szívvél hallja niánt kialsza csengő hangján: sógor, nem jön barangolni? S a keskeny gyalog uton egymás mellett haladnak; a karcsu fehér asszony s az erős barna férfi. Mintha egymáshoz tartoznának.

Bebarangolják az erdőt, mely eddig csak az övé volt s melynek majd minden fájához egy-egy édes szó emléke köti. Melynek minden kis fűszála, minden rezgő levele ismer egy bűbajos, Istentől megáldott szerelmes történetét; soha! el nem mu-

lót, soha meg nem szűnőt, tisztát, igazat, fenségeset, mint a milyen maga a rengeteg. És az az asszony, a nagy világ léha erkölcséitől megromlott lélekkel, bűnös kézzel, már elvette tőle boldog szerelmének egyetlen, örök tanuját. Tele aggatja ruháját virágos komló indával, feilveri a fák odvából a mokusokat, tele szedi nagy szalma kalapját gombával, bele paskol a forrás vizébe is mikor visszatérnek nem győzi eléggé magasztalni, ezt a csoda-világot, melyben olyan boldog.

Az erdősz rajta felejtí szemét szőke haján, fehér arcán, karcsu természetén.

Az erdőszné odaszorítja a bubi lázas, forró fejét, oda a szivére, a hol nagyon fáj valami, hogy már nem is bírja tovább.

Kell, véget kell vetni ennek a szívtelen, bűnös játéknak. Meg kell hogy védelmezze a boldogságát, kicsi háza nyugalmát, becsületét.

— Nella, szeretnék neked valamit mondani. Az erdőszné hangja reszketett a felindulástól s fiatal, kedves arcából eltűnt minden csöpp vér.

— Nos? És miért vagy ilyen ünnepléses, mint egy lakadalmi kérdő. Különbözn már egy pár nap óta csupa furcsa, szokatlán dolgokat művelsz. S ha nem ennél ilyen pozsgás, egészséges, azt mondanám, hogy ideges vagy. De így!... Nos, mit akarsz mondani? Talán kibujt a bubi foga? Brávó! Ugy-e mondtam, hogy az lesz a baja. S gyermekek kacagással tapsolt bele kis fehér kezébe: brávó, éljen a fogas bubi!

Mikor az erdőszné nem is figyelt erre a hangos örömnnyilvánításra, hanem csak mondta tovább, ami úgy nyomta a szívét s ami úgy elvette a nyugalmát, akkor aztán a kacagása nem volt gyermekek többé, hanem bűntől, éles csengéssel rezgett a vén fa ágai között az údo tavaszi levegőbe.

— Jé, tehát ez a bajod! A mint a szávaidból kiveszem, hát fálted az uradat tőlem. De kedvesem, miért nem mondtad hamarabb. A

praktikus értékl beszédei mondott a sajtópártól. A beszéd gondolatmenete a következő: Ha összevetjük ami sajtó intézményeinket a szocialdemokraták, szabadkőművesek, a zsidók sajtójával, az alkotott kép meglepő eredményeket mutat. Az ellenséges sajtótermékek hatalmas palotákból kelnek szárnyra az egész országban, ellátva az üzleti fogások, a pénz támogató erejének valamennyi eszközével — s a mi lapjaink a legkezdtelegesebb felszereléssel indulnak ki a világhódító nagy útra, melyen nekünk anyai kötelességünk és hivatásunk van. Sajtó embereinket nem tudjuk fizetni a kénytelenek vagyunk megelégedni azzal, hogy lapjainkat fiatal, bevégezten existenciáik csinálják. Az ellenséges lapok hadi hajójával szemben mi csak gyenge, törekény sajkával állunk. A sajtó pedig hatalmas s, mind hatalmasabb kultureszköz s ebből a fényből kell levonni magunkra nézve a következtetést. Tehát joggal kívánjuk, hogy a sajtó pártolással szemben a társadalom érte fel kötelességét. Az állomra ebben nem hagyatkozhatunk, az állam teljes jogot adott a sajtónak a sajtószabadságban. Csinálja meg tudóvészések gyógyítását, a vasutas árvak házá, ez az ő kötelessége, de a közisztesség, az erkölcs a társadalom feladata. Es a mikor a jó irányú sajtó felkarolásáról van szó, nem jótékony, hanem kötelességteljesítést kérünk a társadalomtól. A sajtót, ezt a nagy kulturányt, a társadalomnak kell szabályoznia, irányít megszabnia. Az állam a maga vasujjával le sem tud nyulni a lelkekhez, ahol a sajtó az ő romboló vagy alkotó munkáját végzi. A humanitás, a szeretet kulturáját a sajtónak kell terjesztenie, azon a módon, azokkal az eszközökkel, a mely az ő kezében a legcélravezetőbbben vannak meg. A kultúra nem márványpaloták, vasut, táviró, telefon — kultúra ez is, de csak külső keret fénylő máz, a belső a tartalom, a kultúra kereteibe beállított szellemi, erkölcsi emelkedettség. A XX. századnak ezt öntudatosan kell kiépieni. Ha tehát a kath. sajtónak, mint a tisztesség sajtójának megteremtése halaszthatatlan kötelesség, a kötelességet teljesíteni kell. Rendesen lehet hallani, hogy hát csinájának jó sajtót és mi elolvassuk. A dolog könnyen megoldható volna, ha Magyarország a sajtó terén szűz terület volna. Azonban másképen áll a helyzet. Tömegelő vonult fel az

ellenséges sajtó megteremtéséhez az előfizetések millióiban s a hirdetések nagy tömegében, mi azzal nem rendelkezünk. Még a sajtát megbízhatónak gondolt embereink sem hirdetnek, nálunk. Tehát a 12 millió kath. magyar ember tömegereje van szükség s akkor lesz jó irányú sajtó. De ebben a nagy nemzeti kötelességben egyesülhet velünk protestans, zsidó egyaránt. Kevés áldozatot kérünk fizessen mindenki egy fillért honaponként és 12 millió ember adakozásából 5 millió korona gyűlik két év alatt. Ettől az áldozattól a nagy cél érdekében csak nem lehet visszaradunk. Csináljuk meg, mert ha meg nem csináljuk, a nagy Szechenyi jelszavát meg kell fordítanunk hogy: Magyarország volt, de nem lesz!

A sajtógyűlés praktikus eredménye mindjárt a gyűlés után mutatkozott. Számosan beléptek a kath. sajtógyűléstet tagjai közé s többen vállalkoztak arra, hogy a kiadott blockokkal gyűlést rendeznek ismerőseik körében a kath. sajtó javára. Ez volt a leglétkemelőbb s leg-lepéldaszerűbb befejezése az impozáns gyűlésnek.

ÜJDONSAGOK.

Farsangi naptár.

Január 22. Magyarországi Munkások Rókkant és Nyugdíjgyülele táncsal egybekötött teatétye.
Jan. 29. Vörösmartyból a Vörösmarty-kör rendezésével a városi színházban.

Január 29. A könyvnyomdászok báija Latzkovité vendéglőben.

Febr. 1. A csendőralisztek mulatsága a Magyar királyban.

Február 5. A déli vasuti műhely delegesület kaba réval egybekötött táncestélye a vasuti munkások kezében.

— Esküvő. Balázs Károly váli szolgabíró folyó hó 20-án vezető oltárhoz Gerzson Pál szabocsimegyei nagybirtokos bájos leányát, Ellát. Az esküvő Budapesten d. é. 11 órakor lesz a Jezustársasági atyák lépmónában.

— Fűri vadászat. A mai nappal kezdődő dőleg nagyszabású vadászat folyik Zichy Janos gróf nagylángi, kislángi, fővenyi vadászterületén. A vadászatban megynék főbb magnása, továbbá varmegyénk részéről Széchenyi Viktor gróf főispán, Széts Jenő alispán, Meszleny Béla szolgabíró, Havranek József és dr. Gyapay Kornél aljegyzők vesznek részt.

— A Jótékony Mőgyelet teatétye szombaton este folyt le impozáns keretekben s oly sikerrel, a mely valóban párját ritkítja. A jótékony cél pompás sikerét mi sem jellemzi jobban, mint hogy csupán jegyekből 483 kor. folyt pe. Teatétyei jellege természetesen sokat kölcsönzött kedélyességhez és fesztéianséghez. A teat hőlgyek szolgálták fel. A teat követő táncmulatság a legfeszitenebb hangulatban természetesen kora reggelig tartott Pozsar muzikája mellett. A jelen volt hölgyek közül a nagy sokadalomban a következőket sikerült följegyezniünk: Almassy Jánosné, dr. Bierbauer Viktorne és Szapioncay Annus, dr. Dalmay Gézané, özv. Deutsch Ignácné, Dieballa Györgyné, özv. Eisenbarth Ferencné és Médi, dr. Eisenbart Károlyné és Mancsi, Gebhardt Bódogné és Irma, Gerő Jakabné és Linus, Ghichy Ilonka, Heltay Jenőné (Sarbogárd), Hettyey Ferencné, Holly Gézané, Kálmán Lajosné, Etel és Irén, Kovács Ilonka, László Elvira, dr. Lauschmann Gyuláné, Mráz Vencelné és Hilda, özv. dr. Pichler Józsefné és Annus, özv. Say Istváné, Schlesinger Sándorné, Schuetzer Kálmáné és Irénke, Schwarzbach Róza, Szalay Mariska, dr. Szabó Elemérné, Szauer Györgyné (Mór), Szőgyény Marich Julia, dr. Szűts Gedeonné, báró Wense Róza, Wehinger Sándorné és Mici, Vignyázó Imréné és Mici, Zaitz Gusztávné, Etel és Irén (Pákozdi) s ib.

— A Vörösmarty-kör évi közgyűlése a jelzett keretek közt vasárnap d. e. folyt le Széchenyi Viktor gróf főispán elnök vezetése mellett. A szokásos jelentések tudomásul vétele után a a jegyző tiszteire a lemondott Kégl Károly dr. helyett Kálteneker Viktor drt. választották meg.

— Kinevezés. Keresztury Sándor ökl. jegyzőt, helybeli lakost a Közsönös Segélyegyesülete igazgatójává gyakorlókká nevezte ki.

— Hm! A Mőgyelet szombati báiján Kubik K. Lajos nagyön hangosan mulatott, aunitra hogy y szükségesnek találta őt erre figyelmeztetni. Kubik K. Lajos erre elküldte a segédeit megszólítójához, a ki szintén megnevezte a magáéit. Reméljük a legjobbat!

Várandós Anyák

erítő és az erősítéssel egyidejűleg üdítő szeret találnak a

SCOTT-féle cukamájolaj EMULSIÓ-ban.

Gyors és erőteljes hatása megiep gyönyörköd tet mindenkit. Bevétele kellemes, emésztése könnyű.

Egy kísérlet meg fogja Ont győzni hogy az Ön esetében is mily jóté kony hatása.

Szóptatás esetében a

SCOTT-féle EMULSIÓ

elejét veszi a bányavadságnak léőse gesen biztosítja a tejét és rőzsát és virágozó arcuá teszi a gyermekeket

A SCOTT-féle EMULSIÓ

a legkiyalóbb

Egy eredeti üveg ára 3 k. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

Az Emulsió vá aráljánál a SCOTT-féle módosított emulsió — a hálszt — kőrlük figyelembe venni.

— Egy veszett eb garázdálkodása. Körülbelül három hónap előtt egy veszett eb garázdálkodott a Felsővárosban és megmarta Pinke József öreg-utcai bognármeister fiacskáját. A fiut föl vitték a Pasteur-intézetbe s a rendőrség a legerélyesebb intézkedést léptette életbe a beállható veszedelem meggátlására. Elrendelte az ebzárlatot, a gypmester legényei heteken keresztül vadásztak a kóbor kutyákra. De a közönség indolenciája, illetőleg rosszakarata csodálatos. Akárhányszor tapasztalhattuk, hogy boldog volt az, aki a dolog után járó gypmester legény elöl elszabadíthatja a kóbor kutyát. Gúny, szidalom tárgya volt az, akit utóvégre csak azért utasított a hatóság, hogy a város polgárainak legféltettebb kincsét, egészségét, egy borzalmasan brutális veszedelem ellen megvédelmezze.

Tegnap aztán újabb veszedelem keletkezett, a melynek a hatása szinte beláthatatlan. Egy veszett kutya végignyargalt a városban, megmarta egy csomó embert, összemarcangolt egy kis leányt, megharapott egész sereg kutyát s órák hosszat a legborzasztóbb izgatottságba hozta a város lakosságát. A rendőrségnek most a legerélyesebben kell a baj gyökeréhez nyulni, mert könnyen lehet, hogy egész városunk lakossága szenvedhet a borzalmas veszedelem következményeként. Ma reggel egész sereg beteg utazott fel Budapestre a Pasteur intézetbe s ha a bajt radikálisan nem orvosolják, a budapesti Pasteur intézetben fehérváriak számára külön osztályt kell berendezni.

A veszett kutyát, amely szürke, hosszszőrű juhász kutya volt, a város területén először vasárnap d. u. 2 óra tájban a Jancsár-utcában látták, ahol egy hárvényszéki szolgának ugrott neki s a lábán több marcangolt sebet ejtett. Innen a Tolnai-utcan szaladt keresztül, ahol egy öreg embert harapott meg, majd a megyeháztéren Szállér Ferencnek, a munkásbiztosító alkalmazottjának leányát marta meg. Ezután föléle szaladt a Nádor-utcán keresztül s a Basa-utcában Schmutz Béla 16 éves fiut, majd pedig a Bognár-utcában Kis Ilona 16 éves leányt harapta meg. A színház előtt egy fiúnak hátáról a nyakába ugrott, de meg nem sejtette. A Zichy-ligeten keresztül futva egy uriaszonyt támadott meg, aki jó ideig menekült előle, a Malom-utcan azonban utolérte, letépte a ruháját és a lábát több helyen összeharapta. Azután egy borzalmas jelenet következett. A Malom-utca 6. számháza előtt egy kis 8 éves leány, Hollósi Mária özv. Hollós Gáborné vendéglősné lánykaja

világért sem akarok családi tragédiát csinálni. Oh! Isten ments! Kérlek, fogass be azonnal, hisz így is, ugvissz menni akartam már. Félek, hogy a mama nagyon mélyen talál belekötődni a pánzes szekrénybe s a báróm is egyszer csak ott-hon terem.

S mikor már fenn ült a kocsiban s lehuzta arcára ritka csipke fátyolát, még odaszólt könynyedén a remegő asszonyhoz:

— Aztán jól megkösd a medvétet, nehogy utánnam sammogjon. A báró rőptében is lelővi a fecskét.

A vén vadkörtefe reves törzséhez támaszkodva sokáig állt az erdőszél.

Annak az asszonynak utolsó szava jól lált. Odahasított épen a szíve közepébe.

Hogy elmenne ez is, utánna? — hogy elhagyná miatta őtet, hűséges, esküdt társát, a gagyogó bubit, a susogó erdőt? Nem, nem lehet. Jóságos ég, ne engedd, hogy ez megtörténjen. Ne hagyj bennünket árván Istenem!

A kocsi már régesrégén eltűnt a vasutállomáshoz vivő úton, mikor jött az úra az erdőből. Nem is várta, hogy kérdezzen, hogy szőljon valamit; a régi, bizalmas szeretettel simult hozzá s lelkenék erős hité, reménye, szívének végtelen szeretete ott ragyogott két szemében mikor felnézett hozzá:

— Miklós, a báróné elment.

Elment? — A féti arca elszápadt egy kissé, de a másik pillanatban már odáülele magához hűséges, szertő asszonyát, mert ugy olvasott azokból az őszinte szemekből, mint egy nyitott könyvből. Hosszasan végig nézett a cserjés között fehérlő úton s csak annyit mondott csendesen: Jó hogy elment.

Azután, azután az öreg nap kiváncsian kukucskált le hozzájuk az ágak között s ók-kacagtak boldogan, örvédték, hogy kibújt a bubit foga.

Játszott mikor a kutya neki esett s a kapu sarkába szorítva a lábát marcangolni kezdte. A nyomorult gyermek sikoltozott, de senki segítségére nem sietett, a dühödő állat egy tenyérnyi husdarabot a sző szoros értelmében letépett a lábáról, úgy hogy a fehér csontja látszott ki s körülötte hosszú uton az terület vérfoltokkal van tele. Az állatunk jelzett uton az említettek kivül egész sereg embernek és asszonynak tépte le a ruháját. Az utcai kutyát áldozdába vették, valóságos kutya-csata keletkezett körülötte, hogy hány kutyát s kiket marta meg, ez idő szerint a rendőség nem tud még róla felelősségét adni. Az utca gyerekei természetesen a sző sző érdekességét és vad tüveléssel mindentit a nyomorult jártak. A Városmajor s a Rózsáskert mellett a kutya a réten keresztül szaladt s mivel a rendőség időközben a pecerlegényeket is értesítette, onnan négy legény tíze tovább a Palotai utca felé. Innen a kutya a hosszú ténnyébe szaladt, ott több urasszonynak támadt, majd tehetetlen dühében az egyik által tölt gyerekkocsi marcangolta. A nyomorult állat közben szűz féltelmétségig sáros volt, a szája habzott, a hol vizet látott onnan ütvölve tovább futott. A Szárszárteken több házba befutott s több kutyát megmarta. Végre a mohai határ felé egy szőlőn: Paulovits Béla joghaltató lelőtte. Hulláját beszállították a gyepmesteri telepre, a hol Nagy János állatorvos felboncolta.

A rendőség hivatalos jelentése alapján eddig a következők jelentkeztek, mint a kiket a veszett eb megmarta: Schmutz Béla, Hollós Mariika, Szaller Etel, Kovács István, Lövinger Miksa. Ezeknek egy részét már a mai nap folyamán fősállították a budapesti Pasteur intézetbe. A kutya gazdáját keresik, a rendőség kutatásai szerint esetleg Halbléner János vagy Bölcsik Pál tővárosi pásztorok lettek volna a gazdája, lehet azonban, hogy a vidékről való volt.

A rendőség figyelmezteti mindazokat, a kik ezen esetből kifolyólag bárminő gyanus esetről tudnának, azonnal közzé kell jelenteni, hogy a legszigorabb, a község érdekében szükséges óvintézkedéseket minél előbb megtehessek.

Lapunk zárkór értesülünk, hogy Nagy János állatorvos a lelőtt ebet felboncolva megvizsgálta a rajta a veszettséget konstataita.

A ruhásból tolvaj. Folyó hó 15-én este fél 7 óra tájban a Nádor-utcai Klein-féle ruhásbolt ajtajára kikaszott 40 korona értékű rövid téliházból Lukács Ferenc helybéli rovvit multu lakatossegéd és társaságában volt Horváthi Ferenc napizmos lekasztották s azzal futásnak láttak. A rendőség elfogta a tolvajokat, de ekkor már a kabátok híre hamva senn volt: Lukács letartóztatását a bűnéscsapat csendőség is kérte egy ott-alkövető lopás miatt.

Rövid hírek.

Nagyláng közsgben fellépett a sertészvész. A bódajki Pappok. Papp János, József és Imre a bódajki korcsnában összeveszték Rézman József, a kilt dorongokkal annyira megverték, hogy súlyos sebesülést szenvedett. Feljelentették őket a csendőrok.

Két legény. Nagy Lajos sárszentmihályi asztalos segéd és Varga János 24 éves legény között heves szóváltás keletkezett. Szó szót követett s Varga Mihály a keze ügyében levő kövel bevverte Nagy Lajos fejét, aki súlyos sérülést szenvedett. Az ügy a törvényszék elé kerül.

Csatorgásban. Kráusz Sándor 26 éves helybéli szőlőcsetű "magánzó" hogy megérhetését biztosítsa, házát sző látott. Soponyán aztán ősz asszakkat a csendőrokkal, akik feljelentették.

Egy négy lóerős gőzszéplőgépet Ráczalmáson, Benczkóber Mihálynál 3000 koronáért azonnal eladó. Közvetlőnek 5%.

VIDA-ELEK kárpites és díszítő, Székesfehérvár. Műgyűző épülete. Teljes felelőség mellett csőcselék ellenében működik.

Színház.

1910. jan. 15.

Gül bába. Szentgyörgyi Lenke első fellépése. A szombat esti szűfolt ház nem annyira Huszka Jenő kedves operettjének, mint inkább a Budapestről lerándult vendégművésznőnek szólt. Elvégre a könnylű műfajok kultuszának korában érthető, hogy a színházjáró publikumot első sorban a jövőre esetleg szerződötendő "star" érdekli. Beszéljünk tehát jómagunk is első sorban róla. Szentgyörgyi Lenke évek óta aratja legszébb sikereit a főváros első operettszínházán, a Király Színházban. Nem illik kutatnunk, hogy miért óhajt megválni a fővárostól, kizárólag úgy nézzük őt, — mint esetleg — a székesfehérvári színház jövő szezonbeli fővonzóerejét. Szentgyörgyi Lenke igazi szűfolt szűfolt. Pompás, imponáló megjelenés; csinos arc, szép természet. Hangjának ércs kevés, de nagy előnye a szűfolt retekél nem mindig feltalálható biztos intonálás és tiszta enklés, mely a felsőbb régiókban elég erős is. Remekül táncol, szépen játszik. A sok dcisérét után, hogy egészen őszinték legyünk, még csak egy megjegyzésünk van. S ezt Kormos Ilonka emléke váltja ki belőlünk. Szentgyörgyi Lenke szombat este igazi bravuros bevonulást akart csinálni. Ez, annyira imponált az álló publikumnak, annyira ellenkező kritikát provokált a komolyabb közönség egy részénél. A "veni, vidi, vici" elve a színpadon nem válik be. Itt a hatás a játék folyamán magától jön, nem kell siettetni. Lehet, hogy a nagyobb színpad megszokása tette a művésznő játékát kissé túlzóvá, de a mi színházunk kis keretei között Kormos Ilonka grációzitása feltétlenül kedvesebben hat, mint a Gábor diák kissé helyke karakterének sokszor alánzótt szombati megjátszása. Ez főleg az első felvonásra szól. A második felvonás összehasonlíthatatlanul jobban sikerült. Ettől eltekintve, a bemutatkozás pompás volt, de ítéletünk végleges kimondása előtt érdeklél nézünk az "Erdész leány" hétfői előadásá elé.

A miénk között a szombati estéti jók voltak Gyárfás (főleg a nagy jelenetben) és Marosi. Bátorinál sokkal jobb Zűfikárt is láttunk már. Ivánfi igen szépen énekel, remekül táncolt, de csoládjától inkább zsidó, mint cigány accentussal bucsuzott. Paxinak nem jó éneklő napja volt, főleg intonálása nem sikerült, mi egy ízben Tombor apót is idegessé tette. Gül Bába kertje a második felvonásban igen szép volt.

Vasárnap jan. 16.

Varázsköringő. Szentgyörgyi Lenke fellépésével. A művésznő második szereplése alapján megerősítenek bennünk az első szereplése méltatásakor elmondottakban s a második előadás közelebb hozta a közönségnek amely újra télt házat csinált, szimpatitáját. Játékában több a bravur, mint a művészet, amelyet elsősorban azokban a jelenésekben nélkölözünk, hol az érzések finom árnyalatait szeretnénk a művészet vonzó hatásától megjelentve látni. Epen ez a szempont csigazza fel érdeklődésünket ez Erdész leány iránt. A többi szereplő közül megemlítjük Ivánfi, aki még Szentgyörgyi Lenkével szemben magára tudta vonni a figyelmet.

Meti műsor.

Kedd: Deéryné Ifjasszony A keszedelemi iskola javára.
Szerda: Tilos a csó.
Csütörtök: Találkozás.
Péntek: Igli diákok.
Szombat: Színészvér. Operett újd.

Anyakönyvi statisztika.

1910. január hó 8-tól 1910. január hó 15-ig.

Születés: Született: 10 törvényes fiú, 9 leány, törvénytelen fiú 1, leány 0, halvszületett törvényes fiú, 0 leány 0, törvénytelen fiú 0, leány 0. Összesen 20.
Halálozás: Elhalt: 7 éven aluli 1 törvényes fiú, 3 nő, 7 éven felüli 4 férfi, 4 nő. Összesen 11.
Eszert a születést a halálozást 9-el mülja felül.

Meghaltak:

Özv. Szabó Ferencné, Nagy Erzsébet, ref. 59 éves, Demkőhegy 59. — Rédei Katalin, r. k. 23 éves, Vörösmarty kör. — Vida Károly r. k. kőfaragó és szabrász 78 éves Királykut-u. — Balogh Sarolta ref. 1 hónapos Kert-u. 27. — Balog István r. k. dv. mozdonyvezető 37 éves, Széchenyi-u. 69. — Szűcs János r. k. 19 éves napsz. dv. munkástelep. — Károly Katalin r. k. 60 éves, Szent György-kórház. — Fivner Lajos r. k. 44 éves, Óreg-u. 15. — Özv. Szabó Istvánné, Nepröszel Anna r. k. 67 éves, Gyümölcs-u. 32. — Schumann József, r. e. önláló aranyozó 36 éves, Kossuth-u. 13. — Mison Ilona r. k. 7 hónapos, Sari-u. 31.

Kihirdetések.

Winter Ernő önláló férisszabó és Hérics Erzsébet Székesfehérvár. — Pap József ács-segéd, Kapoun Vilma, Székesfehérvár. — Szalai Simon villanyserelő és Leopold Sterén Székesfehérvár. — Peidl János kőművessegéd és Csavajda Mária Székesfehérvár. — Lánczki István fényező és mázoló-segéd és Szabó Teréz Székesfehérvár. — Szabó János glaktos-segéd és Rabi Mária Székesfehérvár. — Molnár János: csizmadia-segéd Inota (Fejérm.) és Wesszlasky Anna Székesfehérvár. — Bőhm Ferenc önláló cipész és Miholits Mária Székesfehérvár. — Vinkler József önláló férisszabó és Teller Katalin Székesfehérvár. — Langmár József máv. hivatalnok, Tapolca (Zala megye) és Drugyik Erzsébet Székesfehérvár.

Menthol.

Ösödöktől fogva szappannal tisztítjuk a ruhán esett foltot, szappannak tartjuk tisztán tésztunk, szappan a légyobb szer a fog és szájmosságára is a modern orvosi tudomány legújabb tanítása szerint. Erthető tehát Sztraka Menthol fogszappanjának közkedveltsége, mely az inyt nem marja, mégis erősen desinficiál, habja nem ürdorító, sőt ellenkezőleg tartósan üdítő hatása eljut a fogközők legelrejtettebb zugába is. E szappannak köszönhetjük, hogy kellemetlen szájszag, s fogak romlása mincs többé Ara gyogytárakban 1 kor.

Kapható: Steiner Béla drogueriában, Kossuth-utca és Borbély Béla fodrász-üzletében, Sas-utca. Németh Péter gyógyszerésznél, Aba.

Figyelem!

Jelzálogkölcson 4%, 4½% és 5% amortizcióra, Konvertálás, Személyhitel (bankpénz 1-2 kezessel, magánpénz kezes nélkül), Örökségek vétele, Vállalatok financozása, Részvénytársaságok alapítása, Fizetőképtelen kereskedők kiegyeztetése, valamint

adás-vétel

ADLER és SINGER

Készpenz kölcsönök!

birtokok, házak, gyarak, üzletek, kávéházak, szállodák, vállalatok eladását vagy vételét közvetíti gyorsan és kulánsan.

Általános Forgalmi vállalat Betéti Társaság Budapest, József-körút 21.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.